

Faculty of Humanities

KREATIV ÖVERSÄTTNING

som genväg till ökad språklig och litterär medvetenhet

Anna Smedberg Bondesson, fil dr, adjunkt i svensk sprog og litteratur

INSS (Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab)

Syfte/mål

Lis Madsen:

”målet med at undervise i nabosprog: At udvikle receptive kompetencer på nabosprog, dvs. lytte- og læseforståelseskompentence” (ur: Individuelt abstract till didaktikkonferens i Middelfart i mars 2010).

Syfte, argument, motivering, legitimering...

Ska vi utveckla kompetensen att förstå våra
grannspråk därför att det är viktigt att förstå våra
grannspråk?

Min ståndpunkt

Kunskap i och om grannspråken är viktig men ännu viktigare är att:

utveckla den estetiska, språkliga och kulturella medvetenheten, fantasin och nyfikenheten

Min tes

Om man använder kreativa metoder och ett internationellt perspektiv i grannspråksinläringen:

- ökar eleven sin estetiska, språkliga, kulturella medvetenhet, fantasi och nyfikenhet
- Vilket i sin tur gör att kompetenserna utvecklas ytterligare, i förhållande till det egna, till grannens och till det främmande språket

Varför lära sig de nordiska språken?

Jfr: Magnus Persson,

Varför läsa litteratur?

Om litteraturundervisningen efter den kulturella vändningen
(2007)

Svenskämnetets syfte och roll

Utbildningen i ämnet svenska syftar till att ge eleverna

”möjligheter att använda och utveckla sin förmåga att tala, lyssna, se, läsa och skriva samt att uppleva och lära av skönlitteratur, film och teater”.

(Ur: Kursplanen för ämnet svenska i grundskolan).

Betygskriterier för VG i Svenska B

”Eleven redogör för grunddragen i de europeiska språkens släktskap, ursprung och deras påverkan på svenska språket samt påvisar utifrån textstudier **likheter och skillnader mellan de nordiska språken.**”

”Eleven exemplifierar olika varianter av det svenska språket som sociolekter, dialekter och stilnivåer samt redogör för minoritetsspråken och deras ställning i Sverige.”

Danskämnetts syfte

”I arbejdet med ældre og nyere tekster anskuet i et sprogligt, litterært og kulturelt perspektiv **skærpes elevernes kritisk-analytiske sans for at tilegne sig litterære og ikke-litterære udtryksformer og afdække deres betydning.**” (Ur: Dansk A, nuvarande läroplan, STX)

Estetisk och språklig medvetenhet?

”**Æstetisk bevidsthed, sproglig refleksion** og sprogbeherskelse samt mødet med tekster, hvis oprindelse varierer tidsmæssigt og geografisk, bidrager endvidere til udviklingen af elevernes selv- og omverdensforståelse og udgør et vigtigt grundlag for den personlige identitetsdannelse og dermed for individuel og social udfoldelse.”

(detta parti, som avslutar syftesformuleringen i den nuvarande STX-läroplanen **har utgått** i det nya förslaget).

Språklig fantasi?

I stofområdet indgår:

- sprogvariation i Danmark

(ur: nuvarande läroplan för HF – också denna punkt
är struken i det nya förslaget)

Internationell kontext?

litteratur-, kultur-, og bevidsthedshistoriske
fremstillinger i relation til de læste tekster og med
udblik til internationale strømninger

(punkt i det litterära stoffområdet **som försvunnit i**
det nya förslaget till HF-läroplanen)

Precisering av stoff

Teksterne består af dansksprogede tekster suppleret med **norske og svenske tekster på originalsprog** og verdenslitteratur i oversættelse

(ur: de nya förslagen till såväl STX som HF)

Ett kreativt undervisningsmoment

I grupper om två och två eller tre och tre: **översätta svenska dikter till danska.**

Mina konkreta exempel:

Edith Södergran, ”Dagen svalnar” ur *Dikter*, 1916

Tomas Tranströmer, ”Sex vintrar” ur *För levande och döda*, 1989

Fonetiska finesser

Det vore underligt att känna,
en enda natt, en natt som denna
ditt tunga huvud mot mitt bröst.

dit tunge hoved mod mit bryst

Ordklass och syntax

O du härskare med kalla ögon,
jag tar emot den krona du räcker mig,
som böjer **ned** mitt huvud mot mitt hjärta...

*Verbpartikel – hör därför till verbalfrasen, inte
adverbialfrasen, i satsen.*

Bilden i centrum

I det svarta hotellet sover ett barn.
och utanför: vinternatten
där de storögda tärningarna rullar.

Estetisk ”vinst”

En elit av döda förstenades

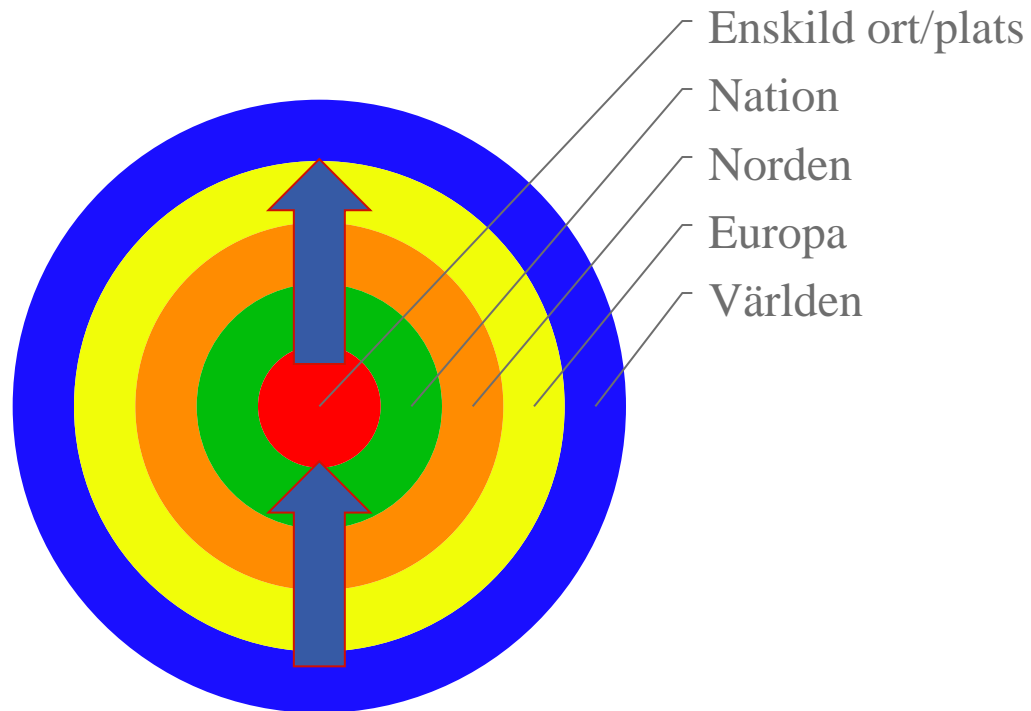
På Katarina kyrkogård

Där vinden **skakar i sin rustning** från Svalbard.

ryster i sin rustning

Norden som konstruktion och perspektiv

Montale och Medelhavet – i Norden

Vad händer med Montales landskap, det ”kärva” och ”karga” Ligurien, när det italienska perspektivet ersätts av en nordisk romantiserande föreställning om det sydländska och Medelhavet?

Eugenio Montale (1896-1981), ”Meriggiare pallido e assorto...”, ur debutsamlingen *Ossi di seppia* [Bläckfiskskal], 1920-27

Montale x 3

På svenska: romantiserad

På danska: moderniserad

På norska: standardiserad

Kasta dikt och fånga lyra

Översättning i modern svensk lyrik

Redaktörer: Daniel Möller och Paul Tenngart
Ellerströms förlag, Lund, 2010

Centre for Scandinavian Studies Copenhagen – Lund (CSS)

Finansierat av EU:s fond Interreg IV A
(Öresund – Kattegatt – Skagerrak)

<http://www.oresund.org/css>

